

časno rešil. Na ta način je vlada uveljavila nagodbeni provizorij in budgetni provizorij za dobo treh mesecev, kvoto pa je določil cesar in sicer za celo leto 1899. Nemci tolmačijo ustavo tako, da poraba § 14 v tacihi slučajih ni dovoljena in hočejo zaradi teh naredb predlagati naj se ministerstvo obtoži.

Cesarjevo sporočilo dež zborom — ni našlo pri slovanskih poslancih prijaznega odmeva. Avtonomija dežel in ravnopravnost se v tem sporočilu omenjati tako mimogrede, tako površno in obvezno, da se zlasti nezadovoljnosti Čehov ni čuditi. V deželnih zborih, zlasti v češkem, se bo o tem sporočilu še mnogo govorilo. Zdaj so zasedanja pretrgana in zato vlada mir, toda to je mir pred viharjem. Čehi groze vladi naravnost z opozicijo in ta grožnja ni prazna, kajti češki volilci so bili že poprej z oportunizmom njihovih poslancev nezadovoljno, zdaj so pa to še bolj, ko jim je ces. sporočilo povedalo, da na uveljavljanje češkega drž. prava sedaj še misliti ni.

Hrvatska. — David Starčević ki je bil doslej pristaš koalirane opozicije, je izstopil iz nje in se je pridružil takozvani stranki „čistih pravašev“, katero vodi dr. Frank,

Ogerska. — Mej ministerskim predsednikom baronom Banffyjem in načelnikom narodne stranke posl. Horanskim je bil v torek dvoboj na samokrese. Kakor ni bil pri tem dvoboju nihče ranjen, tako tudi ni čisto nič uplival na politične razmere. Vlada se proti ustavno. Parlament ni dovolil ne pobiranja davkov ne izplačevanja, a vlada dela prav tako, kakor da jej je dal parlament dotično dovoljenje, samo eksekucije je ustvila. V parlamentu nadaljujejo stranke, nasprotujoče vladi obstrukcijo, tako da je nemogoče vsako delo, a začela so se tudi pogajanja radi kompromisa, tako da Banffy naposled vendar odstopi.

Češki minister deželan. — Češki listi poročajo, da bo v kratkem imenovan eden čeških poslancev ministrom za češke zadeve.

Steinwender. — Ustanovitelj in večletni vodja nemške nacionalne stranke dr. Steinwender je izstopil iz kluba in bržkone odloži tudi mandat za drž. zbor. Ako odstopi, bo žrtev nemškega radikalizma. Steinwender je odločen nasprotnik Schönerejeve stranke in njene taktike. Vsled dogodb na veljaškem shodu pred Božičem, na katerem je Steinwender rekel, da pojde prej s Slovenci ali s socijalnimi demokrati kakor s Schönerejanci, se je Steinwender odločil, da apeluje na svoje volilce. Priredil je shod v Beljaku, a tam so mu volilci samo z večino osmih glasov izrekli zaupanje. V drugih krajih se volilci še niso izrekli, a občno mnenje je, da Steinwender ne dobi znatne večine na svojo stran in da se bo moral poslanstvu odpovedati.

Nemčija. — Berolinski trgovci so razposlali po Danskem okrožnico, v kateri obsojajo iztiravanje Dancev iz Nemčije, seveda ker se boje trgovinskih posledic. Sploh pa priznavajo čedalje širši sloji, da je politika iztiravanja velika budalost. Govorilo se je tudi, da je vsled tega nastala kriza v pruskem ministerstvu in da odstopi minister Koller, a poročila so se dementovala.

Pomiloščenje v Italiji. — Kralj Umberto je za novo leto izdal naredbo, s katero se ali deloma ali popolnoma pomilosti nad 2700 političnih kaznjencev, nista pa pomiloščena prouzročitelja lanske revolucije v Milanu socijalna demokrata Turati in De Andreis. S to anuncitijo ni prav za prav nobena stranka zadovoljna in bo vsled nje bržčas ministerstvo Pelloux moralo odstopiti.

Obrtnija.

V pospeševanje obrtnosti.

Leta 1892. je trgovinsko ministerstvo sprožilo veliko akcijo v pospeševanje obrtnosti. Ta akcija je sicer jednostranka in ne zagotovi obrtništvu tistega, po čemur najbolj hrepeni, vzlic temu se pa nikakor ne sme podcenjevati, ker jej je namen, povzdigniti notranjo moč obrtništvu in ga okrepiti za konkurenčni boj, kar ni male važnosti.

Mej tistimi korporacijami, ki so se začete akcije najkrepkeje oprijelo, spada trgovinska zbornica v Libercah na Češkem, glede katere je treba pripomniti, da ima uprav velikanskih denarnih sredstev na razpolaganje. Ta zbornica je od 1893. l. žrtvovala 30.000 gld. za nakup motorjev in strojev ter drugih pripomočkov za malo obrtništvu in priznati se mora, da je s tem veliko dosegla. Izkušnje, katere je zbornica naredila pri tem delu, so jo napotile, da je storila korak nadalje in povodom cesarjeve vladarske petdesetletnice ustanovila „zavod za pospeševanje obrtnosti“, kateri je bil dne 8. decembra slovesno otvorjen,

Krajevne razmere so v Libercah take, da je bil tamkaj ta zavod nujno potreben. V tako velikem okrožju kakor je pod Liberce spadajoči severni del Češke, kjer je obrtnija močno razvita ter mnogoštevilno zastopana in kjer je tudi veliko veleindustrije, je na vsak način za izdatno pospeševanje obrtnosti potreben nekak osrednji zavod, ker le tak zavod daje jamstvo, da se vrši pospeševanje po gotovem načrtu, da se vrši sistematično.

Dasi je naravno, da je c. kr. tehnologični obrtni muzej, kateremu je poverjena tehnična stran pospeševanja male obrtnosti — in samo o tej se tukaj govori — posvečeval prav severnemu delu Češke največjo pozornost, je vendar umevno, da je upliv tehnologičnega obrtnega muzeja, čigar sedež je na Dunaju, že vsled zemljepisne oddaljenosti omejen. To pa toliko bolj, ker ni osebne zveze mej obrtniki in vodstvom tehnologičnega muzeja. Osebna seveda trajna dotika je pa toliko važnejša, ker mora tak zavod biti rokodelcu pomočnik in svetovalec v vseh zadevah obrtnega življenja, kar je vsled oddaljenosti mej Dunajem in mej kraji na deželi ter vsled okornosti mnogih rokodelcev le jako težko in le polovičarsko doseči.

Zavod, kateri je ustanovila trgovinska zbornica v Libercah ima jako širok delokrog. Zbornica je za zavod priredila in to z znatnimi troški, kacihi tisoč štirijskih metrov obsezajoče štiri nadstropja visoko poslopje, katero je razdeljeno v dva oddelka.

V prvem oddelku se nahaja takoimenovana „dvorana malih obrtnikov“. Tu je prirejena stalna razstava vsakovrstnih motorjev, orodij, strojev, polfabrikatov in surovin. Namen tej razstavi je, seznanjati obrtnike s tehničnim napredkom, njihovih strok ter jim predočiti, kar

je zanje najkoristneje in najboljše, ako hočejo svojo obrt spopolniti. Razstava ni morda kaka zbirka starih stvari kakršne se nahajajo po muzejih, nego zbirka najnovejših stvari, ki so se obnesle. Radi tega se razstavljeni predmeti tudi čestokrat menjavajo, a posebno se glede na to, da se razstavijo fabrikati prve vrste. Razstava obseza dve veliki dvorani in razstavljeni so poleg motorjev tudi stroji za lesno obrt, za kovinsko obdelovanje, za mehanično stroko, za čevljarstvo, za krojaštvo, za knjigoveštvo za izdelovanje kartonaž i. t. d. Sedaj je razstavljenih 150 predmetov v vrednosti 70.000 gld.

Razstava naj služi jedino le praktičnim potrebam. Ker se je o praktični vrednosti razstavljenih predmetov prepričati le ako se rabijo, preskrbljeno je, da se večje število predmetov nekajkrat na teden resnično rabi. Obrtniki imajo priliko, da s stroji in z orodji sami poskusijo dolati, da dobe na ta način samostojno sodbo o gospodarski vrednosti in rabljivosti razstavljenih strojev. Vsi ti stroji se gonijo z električno silo.

Drugi oddelek zavoda obsega mojsterske tečaje. Trgovinsko zbornico liberško je pri ustanovitvi teh tečajev vodila misel, da uvedba stroja v malo rokodelsko obrtovanje se zamore presrečiti in more obrtniku koristiti samo tedaj, če se njegova splošna izomika kakor tudi tehnična spretnost poviša. Temu naj služijo rečeni tečaji, kateri dajejo rokodalcu priliko, da popolni svoje strokovno znanje in svojo splošno izobrazbo. Mlad mojster dandanes nima prilike, kjer bi se mogel strokovno izobraziti. Kot vajenec se ni dosti naučil, zlasti ne tistega, kar je rokodelcu potrebno, da zamore samostalno delati in kaj resnično dobrega narediti, saj navadno niti dotični mojster ni imel te strokovne izomike. Vajenec postane pomočnik in kot tak gleda samo na to, da kaj zasluži, za drugo se dosti ne briga, dokler ne postane samostojen mojster. Takrat spozna, da je njegova strokovna izurjenost, jedino orožje, katero ima za boj proti produkciji na debelo, proti tovarniški produkciji, pomankljiva in nezadostna. Ta pomankljivost se nanaša tako na teoretično, kakor na tehnično stran dotičnega rokodelstva in po vsi pravici trde najboljši poznavalci razmer, da izgubi rokodelec sad njegove delavnosti in marljivosti največkrat radi tega, ker je premalo izobražen, splošno in strokovno, ker je nesposoben preračunati svoje troške in določiti ceno svojemu izdelku, ker je tudi prvi in poglobitni vzrok nezdrave konkurence mej obrtniki samimi.

Na liberškem zavodu naredili so doslej mojsterske tečaje za čevljarstvo in stavbno mizarstvo, to pa z ozirom na obrtne razmere v tem okraju, v katerem se nahaja 6832 čevljarskih in 3873 stavbno mizarskih obrtovanj. V čevljarski tečaj se sprejme za sedaj samo po 10 obiskovalcev, v stavbnomizarski tečaj pa po 10 obiskovalcev, to pa zaradi tega, da se zagotovi kar mogoče največji učni uspeh.

(Konec sledi.)

Kmetijstvo.

Neuspehi pri svinjereji.

Svinjereja bi donala veliko lepše dohodke, da se toliko ne zanemarija in da se tolikrat ne vrši napačno. Najglavnejše napake pri svinjereji, zaradi katerih imajo svinjerejci velikokrat dosti škode, so naslednje:

Živali za plemo se ne izbirajo dosti skrbno. Najlepši prašički se prodajajo, ko bi se prav morali izrediti in porabiti za plemo. Tudi se ne misli na to, da bi se za plemo jemali prašički tedaj, kadar so svinje najbolj plodovite. Večkrat se za plemo jemljejo prasički od svinj katerih plodovitost že pojema. Pri izbiranju mrjascev se nič ne gleda, če je dober za plemenitev in če se mrjasec kupuje, kupi se tisti, ki je najcenejši.

Občine imajo preslabe mrjasce. Občine ne gledajo dovolj na to, kakšen je občinski mrjasec in kako se z njim ravna. Tudi na to se ne gleda, da bi v občini bilo dovolj mrjascev.

Mrjasce in svinje prezgodaj rabijo za plemo: Pravi čas za porabo je, ko spolnijo najmanj deset mesecev. Rabijo se pa svinje že s 4 ali 5 meseci in mrjasci s 6 meseci. Take plemenske živali ostanejo vedno slabe in prasci od njih ostanejo slabi in majhni.

Prašiči se premalo gibljejo. Prašiči, ki se debele, morajo biti na miru, a plemeni iz zlasti breje svinje, se morajo slednji dan dovolj gibati, sicer se preveč odebele, imajo le malo prašičkov (in še ti so slabi), ter nimajo mleka.

Doječe svinje se preslabo krmijo. S tem same pešajo in prašički se ne rede. Prašički potrebujejo vsak dan veliko in dobrega mleka, da močno rastejo, zato se mora svinji dajati dosti jesti; seveda ne takoj prve dni potem, ko je imela mlade.

Ne zadošča, da se krmi s krompirjem, zeleno krmo, repo, kuhinjski ostanki itd., kakor je že navada, temveč se ji mora dajati tečnejša jed, kakor na debelo zmlet oves, ječmen ali rž z mlekom ali siratko, pa tudi otrbi.

Prašički se prezgodaj odstavljajo. Mnogi jih odstavljajo že čez tri tedne, ko bi morali sesati najmanj šest tednov.

Pozneje se prašički preslabo krmijo. Ko prasički nehajo sesati, se ne smejo slabo krmiti, temveč potrebujejo do starosti šestih mesecev dobro krmo. Skrbno se mora nanje gledati. Dosti se morajo gibati na zraku, v hlevu imeti čedno, določeni čas jim je dajati jesti in to najmanj štirikrat na dan, preveč se jim ne sme dati na enkrat. V hlevu mora biti prava toplina, suho in gosto nastlano. Dajati se jim mora precej časa neposneto mleko, šele čez nekaj časa posneto, veliko pozneje pa šele kislo mleko, debelo zmleto žito, ječmen, lanene preše in siratka. Če se ne gleda dosti na prasičke, ko se odstavijo, rasto počasi, postanejo stisnjeni in hrbet jim stoji